

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

**Chokier, Érasme de
Coloniae Agrippinae, 1684**

13. Cujus sit de quæstione exemptionis cognoscere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

Q U Æ S T I O XIII.

Cujus sit de Quæstione Exemptionis cognoscere?

S U M M A R I U M.

1. Pontificis est cognoscere de Exemptione.	nem.
2. Inferior cognoscit incidenter.	5. Expectanda altera jussio.
3. Verba quæ interpretantur.	6. Ordinarius an cognoscat de Exemptione exceptionis.
4. Ordinarius retardare potest executionem.	

- O**stendimus præcedente libro affatim, solius esse Pontificis sive Principis plene Eximere, cujus proinde solius dicimus de suo Exemptionis privilegio judicare, *rex. cap. cum venissent ubi glo. in verb. judicari & DD. de judiciis rex. ca. i. de lege Conradi. Bald. in pralud. feud. n. 18. Gaill. lib. 1. obs. 1. num. 7. Castrensi. l. bi qui n. 6. C. de appellat. Barthol. Fumus in Summa verb. interpretatione n. 4. Anton. Miles in Reperi. verb. judex inferior non cognoscit sol. 2. 13. l. & idè ff. de legibus, quod tamen non aded. regulare & generale est, quin admittat quædam exceptiones sive fallentias, quas omnes hac distinctione comprehendam. Aut dubium est de intellectu privilegii, seu de intentione Pontificis sive Principis, eo casu nemo alius adiri potest sive cognoscere quam Princeps. *glo. d. cap. venissent cum ubi. Innocent. Oldra. conf. 230. Innocent. cap. cum specialiter de appellat. ejus enim est interpretari, cujus & condere, idque etiam juxta Abbatis intellectus esset clarus, nam non est inferioris declarare leges seu privilegia ut faciant jus quo ad omnes. C. fin. l. de legibus Innocent. d. cap. cum specialiter Abb. d. cap. cum venissent numer. 3. vers. & puto hoc etiam: aut queritur de potestate Pontificis seu Principis privilegium concedentis, eo casu quoque inferior cognoscere non potest, sed solus Princeps, *ca. primum de translatione prelator. Innocent. ca. ex parte 1. de verb. signific. cap. ipsi sunt ca. nemo & cap. seq. 9. 3. Abb. d. n. 3. vers. idem putat. Dominus Anto.***
2. Aut queritur, nunquid inferior possit cognoscere incidenter in præjudicium partium, non directè super mente privilegii, sed v. g. an privilegiatus sit capax, seu an privilegium sit surreptitium, eo casu reiatum est posse, *pulchre Bald. in prin. feud. n. 18. & d. cap. 1. de lege Conradi. Gaill. d. obs. 1. n. 13. tum enim magis tractatur de privilegiato, quam de privilegio. arg. cap. 1. & 2. de confir. utili vel inutili. cap. super litteris de Rescript. cap. 1. de liti. contest. in 6. Abb. d. n. 3. vers. aut queritur.*
3. Aut verò dubitatio tantum vertatur circa verba privilegii, quo casu si sensus sit clarus, poterit inferior cognoscere in præjudicium partium, ea enim est judici potestas data, ut interpretari possit legem scriptam in præjudicium partium. *Innocent. d. cap.*

d. cap. cum speciali l. unica C. de Professorib. qui in urbe const. lib. 12. cap. inter alia de seni. excommunic. Abb. d. n. 3. vers. aut dubitatio, longè magis poterit interpretari legea non scriptam, si verò sensus seu casus sit dubitabilis, tunc si princeps facile possit adiri, illius erit interpretatio. *Fel. d. cap. cum venissent in pr. d. cap. inter alia l. ex facto in princ. ff. de vulgari & pupill. Fumus d. verb. interpretatio m. 4.* In minus, decidi poterit per inferiorum ratione aliqua si fieri possit naturali & verisimili, quæ tamen verbis expressiorum privilegii consonet, vel etiam per aliquod simile. Ejusmodi enim interpretationes per similia nedum iudicibus, sed etiam Doctoribus concessæ sunt, *per tex. l. ex facto ff. de vulg. & pup. l. non possunt ff. de legib. Anchar. c. 2. de Adagis. Cyo. l. non dubium c. de legibus Abbas d. n. 3. vers. alius data instantia. Innoc. d. cap. cum speciali.*

Paucis distinctiones has confirmant Anton. de Milis, Fumus, Abbas & Doctores supra allegati. Quibus addo, quod inferior etiam de nullitate seu validitate exemptionum cognoscere possit, non ut diffiniat, sed ut retardet tantum aut differat illarum executionem, donec superiori rescripterit, interim expectando secundam iustionem. *Butr. & DD. cap. uia de ord. cognit. Abb. cap. de cetero in 2. not. de Rejudic. glo. c. 1. ubi Innocent. de offic. ord. div. Borgasius tract. de Irregularit. & dispens. pari. 2. us. qua dispensatio dicatur indiscretæ fol. 26. col. 2.*

Non enim facile obediendum est iniquis falsivæ literis emanantibus à Cancellaria Pontificali aut Cæsarea, nisi altera iustione intimata, *Barth. l. prohibendum C. de iure ff. lib. 10. Ang. conf. 219. l. 3. C. si contra ius l. nec damnosa C. de precibus.* Invo possent resisti si facerent impressionem *l. de senstonia C. de iure ff. lib. 10.* Denique ordinarius de exceptione exemptionis, quæ in causa coram eo vertente coram eo etiam proponitur, possit cognoscere, distinguit & cum mica hac salis resolvit Philippus Francus *cap. 1. n. 4. vers. sed ubi non esset notorium de panis in 6.* Ut cum dubia est Exemptio & de causa agitur mensæ ejus proponi, tunc ordinarius cognoscere non possit, secus verò si causa concernat Ecclesiam, vel mensam ipsius Ecclesiæ.

QUESTIO XIV.

Commisssa ordinario causâ Exempti, an illius iurisdictione censeatur excitata vel delegata?

SUMMARIUM.

1. Ordinaria & delegata potestas potest concurrere in eodem.
2. Ad quem tunc appelletur.
3. Quibus formulis cognoscatur ultra iurisdictio sic concessa.
4. Iudex procedens una via, cum debuerit alia, vitiat acta & sententiam.
6. Ab Episcopo visitante tanquam Apostolice se-